

ΚΑΡΛ ΓΙΟΥΝΓΚ

Αποσπάσματα από το βιβλίο:

**«Το αρχέτυπο του ολοκληρωτισμού»,
εκδόσεις Σπαγειρία, (1990).**

Για τους όχλους σε εποχές κρίσης

Κάθε ανθρώπινο ον έχει μια «σκιά». «Όλοι κλείνουμε μέσα μας έναν -στατιστικό- εγκληματία, όπως και έναν αντίστοιχο τρελό ή άγιο». Η φύση του εντός μας θηρίου είναι η «πανίσχυρη τάση για κυριαρχία». Αυτή η τάση, είναι υπαρκτή σε όλα τα ανθρώπινα όντα. Επειδή αναγνωρίζεται μέσα μας και αντίκειται των νόμων του κράτους και της θρησκείας, την αρνούμαστε και την απωθούμε από τη συνείδησή μας. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι με αυτό τον τρόπο «ξεμπερδέψαμε». Απεναντίας, αυτή η ανώριμη στάση απέναντι στη μοχθηρή όψη του εαυτού μας -η άρνησή της- έχει ως επικίνδυνη συνέπεια, να «βλέπουμε στον αντίπαλο, τα δικά μας σφάλματα μεγαλωμένα σε απίστευτο βαθμό». Αυτό δεν σημαίνει ότι οι άλλοι είναι άγιοι και εμείς οι κακοί αλλά ότι ο καθένας προβάλλει στον άλλο τη σκιά του. Όπως στη Γερμανία του Β' Παγκοσμίου πολέμου έτσι και σε κάθε λαό, «η ήττα και η κοινωνική καταστροφή αυξάνουν το αγελαίο ένστικτο». Η «έλλειψη προσανατολισμού στο συνειδητό, αντισταθμίζεται με το αρχέτυπο της τάξης στο ασυνείδητο». Μέσα σε συνθήκες απόγνωσης, πανικού και φόβου, ελκόμαστε από σύμβολα τάξης, από «φύρερ»,

από «σωτήρες», από μοντέλα «ολοκληρωτικού κράτους», που «θα αναλάβει την ευθύνη» -για λογαριασμό μας. Αν όμως «τα σύμβολα της τάξης δεν αφομοιωθούν από το συνειδητό, οι δυνάμεις που εκφράζονται μέσα από αυτά, θα συσσωρευτούν σε επικίνδυνο σημείο». Στις συνθήκες, διάχυτου φόβου, «το άτομο εξαφανίζεται ολοκληρωτικά», και κυριαρχεί «ένα γενικό αμόκ, μια παγκόσμια και μοιραία δύναμη, που ενάντια στη συντριπτική της επίδραση, το άτομο είναι ανίκανο να αμυνθεί». Αυτές οι συνθήκες δημιουργούν τους όχλους. Όμως, ο «όχλος είναι από τη φύση του πάντα ανώνυμος και ανεύθυνος». «Μια τέτοια κατάσταση δημιουργεί τις προϋποθέσεις για το συλλογικό έγκλημα»

Για τις μεγάλες ιδεολογίες

Στην ιστορία διαγράφεται η σταδιακή ανάδυση νέων ρευμάτων ιδεών. Έχουμε όμως την τάση να μετατρέπουμε τις ιδέες σε «ισμούς» και σε «μεγάλα σωτήρια» σχέδια τα οποία όμως είναι πολύ μακράν της αρχικής ιδέας από την οποία εμπνεύστηκαν. Έτσι, το ότι «το μεγάλο σχέδιο αποτυγχάνει, αυτό οφείλεται στο ότι ο άνθρωπος είναι μια αποτυχία. Γι' αυτό δεν χρειάζεται παρά κοινός νους για να αρχίσει κανείς να διορθώνει τον εαυτό του. Αλλά επειδή δεν μπορεί πια να βασίζεται σε εξωτερικές αυθεντίες, πρέπει να γνωρίζει και να κατανοεί την πιο ατομική και μύχια βάση της υποκειμενικής του ύπαρξης για να χτίσει τα θεμέλια του στα αιώνια δεδομένα της ανθρώπινης ψυχής». «Η ορθολογική μας στάση θέλει να μας κάνει να πιστεύουμε ότι μπορούμε να κάνουμε θαύματα με τις οργανώσεις, με την επιβολή νέων νόμων, ή με παρόμοιες καλοπροαίρετες επινοήσεις. Αλλά, στην ουσία, το πνεύμα του έθνους μπορεί να αναθεωρηθεί μόνο με μια αλλαγή στη στάση του ατόμου».

Για την αναγκαιότητα της ατομικής αλλαγής

Οι συνέπειες από τη δημιουργία συνθηκών, όπου ο σεβασμός στο άτομο έχει χαθεί και όπου αυτό «εξαφανίζεται ολοκληρωτικά», είναι η επικράτηση της «επικίνδυνης ροπής προς την ομαδική ψυχολογία». Συνέπεια της κυριαρχίας της ψυχολογίας του όχλου είναι ότι «η αλλαγή του χαρακτήρα που επέρχεται με την ανάδυση των συλλογικών δυνάμεων είναι καταπληκτική. Ένα ευγενικό και λογικό όν μπορεί να μεταβληθεί σε έναν μανιακό ή σε ένα άγριο κτήνος». Φυσικά, «τίποτα δεν θα μπορούσε να εκραγεί από τα βάθη μας εάν δεν υπήρχε μέσα μας. Στην πραγματικότητα, ζούμε συνέχεια επάνω σε ένα ηφαίστειο». Γι' αυτό ο «κάθε άνθρωπος έχει χρέος να συνειδητοποιήσει και να μάθει να χειρίζεται» τη σκιά του.

Η ώριμη αντιμετώπιση των δυνάμεων του ασυνείδητου, «είναι ένα πολύ δύσκολο έργο που απαιτεί μεγάλο βαθμό ηθικής ευθύνης. Σχετικά ελάχιστα άτομα μόνο είναι ικανά για μια τέτοια επίτευξη και αυτά δεν είναι πολιτικοί, αλλά οι ηθικοί ηγέτες της ανθρωπότητας. Η συντήρηση και η μεγαλύτερη ανάπτυξη του πολιτισμού στηρίζεται σε αυτά τα άτομα».

[Πηγή: tvxs.gr]

Απόσπασμα από το βιβλίο:

“Ανεξερεύνητος Εαυτός”, εκδόσεις Ιάμβλιχος.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΛΟΓΟΣ ΝΑ ΔΙΑΤΥΠΩΣΟΥΜΕ ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ που επιφόρτισε η εποχή μας σαν ηθική απαίτηση. Καλύτερα να ξεκαθαρίσουμε την ψυχολογική κατάσταση του κόσμου, ώστε να μπορεί να τη δει ακόμα και ένας μύωπας και να δώσουμε υπόσταση σε λέξεις και ιδέες για να μπορεί να ακούει ακόμη και ο βαρήκοος. ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΕΛΠΙΖΟΥΜΕ ΣΕ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ με καλή θέληση και κατανόηση, οπότε δεν πρέπει να δυσανασχετούμε από τις επαναλήψεις αυτών των απαραίτητων σκέψεων και αντιλήψεων. ΚΥΡΙΟ ΜΕΛΗΜΑ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ να τραβήξω την προσοχή του αναγνώστη στην κύρια δυσκολία που θα αντιμετωπίσει. Ο φόβος που τα δικτατορικά κράτη γέμισαν τελευταία τον άνθρωπο δεν είναι τίποτε λιγότερο από το αποκορύφωμα όλων των φρικαλεοτήτων για τις οποίες ενοχοποιήθηκαν οι πρόγονοί μας στο κοντινό παρελθόν. Ξέχωρα από τις βαρβαρότητες και τα λουτρά αίματος που διαπράχθηκαν από τα χριστιανικά έθνη σε όλη την ευρωπαϊκή ιστορία, ο Ευρωπαίος πρέπει να δώσει λόγο και για όλα τα εγκλήματα που διέπραξε στους έγχρωμους λαούς κατά τη διάρκεια της αποικιοκρατίας. ΜΕ ΒΑΣΗ ΑΥΤΑ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ, ο λευκός κουβαλάει στις πλάτες του ένα βαρύ φορτίο. Μας δείχνει μια εικόνα της κοινής ανθρώπινης σκιάς που δύσκολα θα μπορούσε να αποδοθεί με πιο μαύρα χρώματα. Το κακό που διαφαίνεται στον άνθρωπο και που αναμφίβολα κατοικεί μέσα του έχει γιγαντιαίες

διαστάσεις, ώστε τα λόγια της Εκκλησίας για το προπατορικό αμάρτημα και η αναγωγή του στη σχετικά αθώα παρέκκλιση του Αδάμ και της Εύας να είναι σχεδόν ευφημισμός. Η κατάσταση είναι πολύ χειρότερη και έχει πρόστυχα υποτιμηθεί. ΕΠΕΙΔΗ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΙΣΤΕΥΩ ότι ο άνθρωπος είναι μόνο όσα γνωρίζει η συνείδησή του, θεωρεί τον εαυτό του άκακο, προσθέτοντας έτσι στην κακοήθεια και την ηλιθιότητα. Δεν αρνείται τα όσα έχουν συμβεί και εξακολουθούν να συμβαίνουν, αλλά είναι πάντα οι «άλλοι» που τα κάνουν. Και όταν αυτές οι πράξεις απομακρύνονται στο παρελθόν, γρήγορα και βολικά, βυθίζονται στη θάλασσα της λησμονιάς, και επανέρχεται η κατάσταση μιας χρόνιας και ακαθόριστης δυσφορίας που περιγράφουμε σαν «κανονικότητα». Τίποτε δεν εξαφανίστηκε και τίποτε καλό δεν έγινε. Το κακό, η ενοχή, η βαθιά συνειδησιακή ανησυχία και η μεταμφιεσμένη προδοσία βρίσκονται μπροστά μας, αρκεί να μπορούμε να τα δούμε. Ο άνθρωπος τα δημιούργησε. ΕΙΜΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΜΟΙΡΑΖΟΜΑΙ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΦΥΣΗ. Γι' αυτό είμαι ένοχος μαζί με τους υπόλοιπους και φέρω μέσα μου αναλλοίωτη και ανεξίτηλη την ικανότητα και την τάση να τα επαναλάβω όποτε θελήσω. Ακόμη και αν δεν είμαστε τα όργανα του εγκλήματος, θα είμαστε πάντοτε εν δυνάμει εγκληματίες χάρη στην ανθρώπινη φύση μας. Στην πραγματικότητα, μας λείπει μάλλον η κατάλληλη ευκαιρία για να χαθούμε σε μια κολασμένη συμπλοκή. Κανείς δεν βρίσκεται έξω από τη μαύρη συλλογική σκιά της ανθρωπότητας. ΤΟ ΑΝ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΔΙΑΠΡΑΧΘΗΚΕ σε προηγούμενες γενιές ή συντελείται σήμερα, παραμένει ένα σύμπτωμα της πανταχού παρούσας προδιάθεσης και για αυτό καλά θα έκανε κανείς να «σκέφτεται πότε-πότε το κακό», γιατί μόνο ο βλάκας αρνείται μόνιμα τις συνθήκες της ίδιας του της ύπαρξης. Αλήθεια, αυτή η άρνηση είναι ο καλύτερος τρόπος για να γίνει κάποιος όργανο του κακού. Η πραότητα και η αφέλεια βοηθάνε

τόσο, όσο και κάποιον που πάσχει από χολέρα. Τουναντίον κατευθύνουν στον «άλλο» την προβολή του μη αναγνωρισμένου κακού. Αυτό δυναμώνει τη θέση του αντίπαλου, επειδή η προβολή μεταφέρει στην άλλη πλευρά τον φόβο που αθέλητα και μυστικά αισθανόμαστε για το δικό μας κακό και αυξάνει αξιόλογα την απειλή του. ΑΝ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΟΥΜΕ τη συνειδητοποίηση πως το κακό, χωρίς να το έχουμε διαλέξει, φωλιάζει στην ψυχή μας, τότε το φέρνουμε στην επιφάνεια σαν ίσο και αντίθετο σύντροφο του καλού. Αυτή η συνειδητοποίηση οδηγεί σε έναν ψυχολογικό δυαδισμό που προϋπήρχε ασυνείδητα στο σχίσμα του πολιτικού κόσμου και στην ακόμη πιο ασυνείδητη διάσπαση του ίδιου του σύγχρονου ανθρώπου. Ο διαχωρισμός δεν προέρχεται από αυτή τη γνώση. Είμαστε διασπασμένοι από την αρχή. Είναι ανυπόφορη η σκέψη πως πρέπει να αναλάβουμε τις προσωπικές ευθύνες όλης αυτής της ενοχής. Γι' αυτό, προτιμάμε να αντικαθιστούμε το κακό με εγκληματίες ή ομάδες εγκληματιών, ενώ «νίπτουμε τας χείρας μας» στην αθωότητα και την άγνοια της γενικής ροπής προς το κακό. ΑΝΑΛΟΓΙΖΟΜΕΝΟΙ ΟΤΙ ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΑΚΟ επισκιάζει το καθετί που βασανίζει συνεχώς το ανθρώπινο γένος, πρέπει να αναρωτηθεί πώς συμβαίνει και παρ' όλη την πρόοδό μας στην απονομή δικαιοσύνης, την ιατρική και την τεχνολογία, παρ' όλη την ενασχόλησή μας με τη ζωή και την υγεία, έχουν εφευρεθεί τερατώδεις καταστροφικές μηχανές που μπορούν εύκολα να εξολοθρεύσουν το ανθρώπινο είδος. ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ ΠΩΣ Ο ΣΗΜΕΡΙΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ είναι ικανός για μεγαλύτερα κακά από τον αρχαίο ή τον πρωτόγονο άνθρωπο. Μάλλον διαθέτει αποτελεσματικότερα μέσα για να συνειδητοποιήσει τη ροπή του προς το κακό. Καθώς η συνείδησή του πλάτυνε και διαφοροποιήθηκε, η ηθική του φύση εγκαταλείφθηκε. Να το μεγάλο πρόβλημα που έχουμε μπροστά μας σήμερα. Η λογική από μόνη της δεν επαρκεί. Ο ΦΟΒΟΣ ΤΗΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ μπορεί να μας γλιτώσει από το χειρότερο, αλλά η πιθανότητά της θα κρέμεται πάνω από τα κεφάλια μας σαν σκοτεινό σύννεφο, όσο δεν θα υπάρχει κάτι που να γεφυρώνει το χάσμα ανάμεσα στον παγκόσμιο ψυχικό και πολιτικό διαχωρισμό. Αν γινόταν παγκόσμια συνείδηση πως κάθε διαχωρισμός και ανταγωνισμός οφείλεται στον διαχωρισμό των ψυχικών αντιθέτων, θα γνωρίζαμε πού να επιτεθούμε. Όμως, αν παραμείνουν τόσο ασυνείδητα και παραγνωρισμένα, θα εξακολουθούν να συσσωρεύονται και να παράγουν ανεξέλεγκτες ομάδες και κινήματα με αμφισβητούμενους στόχους. ΚΑΘΕ ΑΜΕΣΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ δεν είναι παρά μόνο «διαμάχη της συνείδησης με τον ίσκιο της» μεγεθυμένη από την ψευδαίσθηση του αληθινού αγώνα. Ο αποφασιστικός παράγοντας βρίσκεται στο κάθε ξεχωριστό άτομο που δεν βρίσκει λύση για τον δυαδισμό του.

[Πηγή: doctv.gr]